

Kennisdocument: samenvatting Actieplan zorg-ICT-markt voor gegevensuitwisseling

De minister van VWS heeft op 4 april het Actieplan zorg-ICT-markt voor gegevensuitwisseling naar de Tweede Kamer gestuurd. In de begeleidende kamerbrief beschrijft hij de aanleiding hiertoe. In 2021 heeft de Autoriteit Consument en Markt onderzoek gedaan naar de zorg-ICT-markt en vastgesteld dat deze niet goed functioneert vanwege o.a. een gebrek aan concurrentie hetgeen kan leiden tot te hoge kosten en te weinig innovatie. Wij maakten al eerder een [samenvatting](#) van dit onderzoek. Een onderzoek door Deloitte bevestigde dit beeld. [Ook hiervan maakten we een samenvatting.](#)

Naar aanleiding van deze bevindingen beloofde de minister de Kamer met een actieplan te komen. Dat ligt er nu. Het actieplan, met een looptijd van 2023 – 2026 heeft flinke implicaties voor iedereen die te maken heeft met zorg-ICT. Wij geven de hoofdlijnen weer. [Het hele stuk vind je hier.](#)

Knelpunten

Het actieplan begint met het benoemen van de knelpunten in de zorg-ICT-markt:

- Leveranciers dreigen een te grote marktmacht te krijgen vanwege hun (monopolie)positie en het gebrek aan samenwerking aan de vraagkant;
- Zorgaanbieders hebben onvoldoende kennis van en ervaring met ICT voor goede inkoop;
- Aan de kant van de leveranciers is onvoldoende regulatie t.a.v. het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- De huidige ICT-systemen zijn vaak verouderd en voldoen niet aan moderne architectuur en standaarden;
- De huidige ICT-systemen maken veelal gebruik van leveranciersspecifieke datamodellen.

Opbouw actieplan

Net als het eerder genoemde rapport van Deloitte is het actieplan ingedeeld langs vier lijnen, door VWS indelingsprincipes genoemd:

1. Het gezondheidsinformatiestelsel & de zorg-ICT-markt;
2. De vraagkant;
3. De aanbodkant;
4. De ICT-systemen.

Om de knelpunten op te lossen acht VWS het noodzakelijk dat alle betrokkenen: VWS, zorgaanbieders en ICT-leveranciers, verzekeraars en andere stakeholders samenwerken. Het actieplan beschrijft de verschillende actielijnen in de tijd en de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende stakeholders. De IZA-afspraken vormen een belangrijk kader, evenals de EHDS (European Health Data Space).

Doelstellingen

Het hoofddoel van dit actieplan is om de zorg-ICT-markt beter en transparanter te laten functioneren en toekomstbestendige voorwaarden te creëren. Goed werkende markten zijn open, stimuleren concurrentie en innovatie en zijn toegankelijk voor nieuwe toetreders.

Om dit te bereiken moeten de volgende doelstellingen gerealiseerd worden:

- Beter samenwerking tussen ICT-leveranciers, zorgaanbieders, koepels en VWS gebaseerd op heldere afspraken over rollen en verantwoordelijkheden, met daarbij (meer) oog voor het maatschappelijke belang;
- Voldoende kennis, inzicht en overzicht bij betrokkenen ten aanzien van de markt om goede beslissingen te kunnen nemen;
- Beter betrekken van ICT-leveranciers (door overheden en zorginstellingen) bij beleidsontwikkeling en implementatie, om beter gebruik te kunnen maken van hun kennis en ervaring;
- Verhelderen van de regierol van VWS, het realiseren van regie en monitoring op het functioneren van de markt;
- Verbeteren van de onderhandelingspositie van zorgaanbieders ten opzichte van ICT-leveranciers, leidend tot betere vraagarticulatie, effectiever besteden van zorggeld;
- Inrichting van (cross)sectoraal leveranciersmanagement;
- Duidelijke leveranciersvertegenwoordiging op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Om deze doelen te behalen en de vaart in het proces te houden, neemt VWS de regie- en coördinerende rol bij de uitvoering van het actieplan.

Actielijnen en interventies

Ingedeeld naar de vier indelingsprincipes zijn er dertien actielijnen uitgezet die weer hun eigen interventies kennen. Aan die interventies is een tijdspad gekoppeld. We geven hieronder een korte toelichting.

Indelingsprincipe 1: Het gezondheidsinformatiestelsel & de zorg-ICT-markt		
Actielijn 1a Landelijke Meerjarenagenda zorg-ICT-portfolio		
<i>Interventies</i>	Ontwerpagenda en proces	Q3 2023
	Eerste release	Q4 2023
	Periodieke bijsturing en bespreking	Q1 2024 t/m Q3 2025
Actielijn 1b Monitor zorg-ICT-markt		
<i>Interventies</i>	Ontwerp monitor	Q4 2023
	Realisatie en operatie	Q1 2024 t/m Q2 2024
	Nulmeting	Q3 2024
	Jaarlijkse publicaties	Vanaf Q1 2025
Actielijn 1c Communicatie		
<i>Interventies</i>	Communicatieplan opstellen	Q2 2023
	Communicatieplan en uitvoering o.b.v. actieplan	Vanaf Q3 2023
Actielijn 1d Governance en vertegenwoordiging		
<i>Interventies</i>	Inrichten leveranciersvertegenwoordiging	Q2 2023
	Monitoren uitvoering actieplan met leveranciers	Vanaf Q3 2023

Voor de realisatie van het gezondheidsinformatiestelsel en de zorg-ICT-markt faciliteert VWS een landelijk zorg breed platform waarin alle stakeholders vertegenwoordigd zijn op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Binnen dit platform krijgen de zorgaanbieders een stem middels het Informatieberaad Zorg. Op tactisch niveau komt er een digitale transitieraad, voortbordurend op de stuurgroep Versnellen en Verbeteren die bestond uit VWS, ZN Nictiz, VZVZ, vertegenwoordigers van het Informatieberaad en leveranciers. Onder deze raad worden per thema expertgroepen ingesteld. De rol van VWS is er vooral op gericht om te zorgen dat alle stakeholders, inclusief de leveranciers een juiste vertegenwoordiging en stem krijgen.

Indelingsprincipe 2: De vraagkant		
Actielijn 2a (Cross)sectoraal leveranciersmanagement		
Interventies	Kwartiermakers fase in vier sectoren	Q1 2023 t/m Q4 2023
	Inrichting in vier sectoren	Q1 2024 t/m Q4 2024
	Consolidatie leveranciersmanagement	Q1 2025 t/m Q4 2025
Actielijn 2b (Academy) digitaal leiderschap		
Interventies	Onderzoek naar kader en curriculum	Q1 2024
Actielijn 2c Sturing op ICT-kwaliteit en betaalbaarheid via zorginkoop		
Interventies	Opleveren rapportage verkenning	Q3 2023 t/m Q1 2024
Actielijn 2d Catalogus/marktplaats ICT-systemen		
Interventies	Oplevering vergelijkingsmodel	Q4 2023 t/m Q 1 2024
	1 ^e versie portaal online	Q2 2024
	Leveranciers uploaden content	Q2 2024 t/m Q4 2024
	Monitoring en evaluatie	Vanaf Q2 2024

Deze actielijnen zijn gericht op de versterking van de positie van zorgaanbieders in hun rol aan de vraagkant van de markt. Omdat veel ICT-systemen sectorspecifiek zijn gebeurt dat, in lijn met het IZA in eerste instantie per sector. De interventies moeten enerzijds bij de zorgaanbieders de benodigde kennis en ervaring van de zorg-ICT-systemen vergroten en anderzijds meer transparantie bieden in wat de markt te bieden heeft.

Indelingsprincipe 3: De aanbodkant		
Actielijn 3a Convenant/gedragscode		
Interventies	Opstellen convenant/gedragscode	Q4 2023 t/m Q1 2024
	Ondertekenen convenant/gedragscode	Q2 2024 t/m Q3 2024
Actielijn 3b (Juridisch) onderzoek naar verantwoorde winsten		
Interventies	Oplevering onderzoeksrapportage	Q3 2023 t/m Q4 2023

In tegenstelling tot andere spelers in het zorgveld mogen leveranciers wel winsten maken en uitkeren aan derden. Dat zorgt voor een scheef maatschappelijk veld waar VWS binnen de aanbodkant actie op onderneemt door het vastleggen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van leveranciers. Met het opstellen van gemeenschappelijke doelen wil VWS leveranciers ondersteunen zodat zij minder geconfronteerd worden met hoge investeringen voor een relatief kleine markt, want specifiek Nederlands of zelfs voor één klant.

Daarnaast wil VWS laten onderzoeken welke winsten van leveranciers verantwoord zijn, of er sprake is van disproportionele winsten en indien dat het geval is, of ingrijpen mogelijk is.

Indelingsprincipe 4: De ICT-systemen		
Actielijn 4a ZIB Transitie		
<i>Interventies</i>	Oplevering van diverse oplossingen	Q1 2023 t/m Q4 2024
Actielijn 4b Onderzoek verplichting landelijk dekkend netwerk		
<i>Interventies</i>	Opleveren rapportage I (scenario's)	Q1 2023
	Opleveren rapportage II (financiering)	Q2 2023
Actielijn 4c Strategie Data beschikbaar in openXis		
<i>Interventies</i>	Start project	Q3 2023

De actielijnen en interventies binnen het laatste indelingsprincipe zijn gericht op het bevorderen van databeschikbaarheid en dataportabiliteit. Het onderzoek naar de mogelijkheden van een verplicht landelijk dekkend netwerk en de kosten daarvan, de API-strategie en de ZIB-transitie moeten hiertoe bijdragen.

Tenslotte

In de kamerbrief schrijft de minister dat hij met dit actieplan verder invulling geeft aan de wens van het zorgveld om meer regie te nemen. Ook geeft hij invulling aan een aantal wensen uit de Kamer, waaronder de vraag om meer inzicht in de vorderingen op het gebied van databeschikbaarheid en de kosten daarvan voor zorgaanbieders.

Daarnaast geeft hij voorzichtigheidshalve wel aan dat het om complexe materie gaat en dat het actieplan op basis van nieuwe ontwikkelingen mogelijk gaandeweg aanpassing behoeft.

Contact

Heb je vragen over de brief of onze samenvatting of wil je graag eens verder praten? Neem dan contact met ons op via communicatie@zorgnetoost.nl. We horen graag van je!